

سال دوم / شماره چهل و نهم
هفته سوم جمادی الثانی ۱۴۴۴
هفته چهارم دی ۱۴۰۱

خلق کریم

هفته نامه اخلاقی خلق کریم
حوزه علمیه آیت الله حق شناس رحمته الله علیه
(امین الدوله - فیلسوف الدوله)
حوزه علمیه مجازی اخلاق

امام خمینی رحمته الله علیه : در راس همه امور تهذیب نفس است.

حوزه علمیه مجازی اخلاق
آیت الله حق شناس رحمته الله علیه

موضوع هفته :
ویژه نامه علامه مصباح یزدی رحمته الله علیه

حوزه علمیه آیت الله حق شناس
امین الدوله، فیلسوف الدوله

فرمایشات رهبر انقلاب درباره علامه مصباح یزدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا ابی القاسم المصطفی محمد و آله الطّیّبین الطّاهرین سیّما بقیّة الله فی الارضین.

خیلی خوش آمدید. بعد از مدّت ها آقایان را و بعضی از خانم ها را زیارت کردیم. بزرگداشت جناب آقای مصباح یکی از واجبات کارهای حوزه و روحانیت و ماها و همه است و بزرگداشت ایشان به معنای زنده نگه داشتن جهت گیری ایشان و راه ایشان است. مرحوم آقای مصباح رحمته الله علیه یک خصوصیات منحصر به فردی داشتند که من در مجموعه ی فضلالی برجسته ی قم که از قدیم می شناختم، و حالا هم بحمد الله برکات بعضی شان ادامه دارد، نگاه می کنم، جامع این خصوصیات را کسی مثل مرحوم آقای مصباح مشاهده نمی کنم؛ علم فراوان، فکر خوب و نوآور، بیان رسا و واضح، انگیزه ی تمام نشدنی و بی نظیر، خلقیات و رفتارهای شایسته و برجسته، سلوک و معرفت و توجه معنوی و مانند اینها؛ مجموع اینها را واقعاً انسان نمی تواند پیدا کند. اینها در آقای مصباح جمع بود. بالاخره رفتن برای همه هست: إِنَّكَ مَيِّتٌ وَ إِنَّهُمْ مَیِّتُونَ؛ اگر چه خسارت است اما بالاخره چاره ای نیست، ناگزیریم؛ علاج این است که آن راه ادامه پیدا کند؛ آن ابتکار و آن کارهایی که ایشان کرده اند: همین

«طرح ولایت» یکی از ابتکارات ایشان است؛ همین تشکیلات عظیم مرکز تحقیقات امام خمینی رحمته الله علیه یکی از همان ابتکارات است؛ کتاب هایی که ایشان نوشته اند، چه کتاب های علمی، چه آنچه مربوط به اخلاقیات و معنویات و [برای] استفاده ی عموم و مانند اینها است، یکی از آن کارها است؛ اینها را نباید گذاشت تعطیل بشود. الحمد لله آثار ایشان از همه جهت خوب است؛ آثار صوتی ایشان خیلی آثار خوبی است. سخنرانی های ایشان را یک مدتی که در آن حسینیه سخنرانی داشتند، در عصرهای ماه رمضان تلویزیون پخش می کرد؛ من می نشستم پای تلویزیون گوش می کردم؛ نمی دانم کی بود. حالا من عصری می نشستم گوش می کردم؛ عصر ماه رمضان بود. به ایشان گفتم؛ گفتم اینها خیلی برجسته است، واقعاً خیلی خوب است؛ آدم می نشیند گوش می کند، واقعاً استفاده می کند. خب اینها نایبستی متوقف بشود؛ نباید مسکوت بماند، فراموش بشود. ایشان آثار صوتی دارند، آثار مکتوب دارند، آثار مؤسسه و بنیان های مؤسساتی، مثل آن هایی که اسم آوردیم - یا شاید هم غیر آن ها که من خبر ندارم - دارند، الحمد لله فرزندان خوبی دارند، آقازاده های خوبی دارند؛ وَ بَتَّ مِنْهُمَا رِجَالًا کَثِیرًا وَ نِسَاءً الحمد لله؛ برکات نسلی شان هم برکات خوبی است. در مورد حفظ آثار، نکته ای که وجود دارد، این است که نگذاریم این آثار کهنگی پیدا کند. یعنی آن روزی که ایشان این مؤسسه ی امام خمینی رحمته الله علیه را راه انداختند، یک کار تازه ای بود؛ آیا امروز هم اگر به همان شکلی که اول راه افتاده، اداره بشود، باز هم تازه است؟ این، جای سؤال است؛ این به عهده ی شماها است. آقای رجبی و شما آقایان ببینید چه کار باید کرد که آن تازگی و طراوت حفظ بشود. آن اولی که ایشان این کار را شروع کردند، خب یک کار خیلی نو و جدیدی بود، توجه هایی را به خودش جلب کرد؛ حالا هم باید همان جور باشد. یا مثلاً کتاب های ایشان. خب حالا بعضی از کتاب ها، کتاب های علمی است، کتاب درسی است، مثلاً فرض کنید فلسفه؛ خب حفظش به این است که در حوزه در جاهایی که مقتضی است تدریس بشود؛ اما برخی از آثار مکتوب ایشان آثاری است که باید در ذهن ها جایگزین بشود؛ بحث علم و فن و مانند اینها نیست؛ فکر است؛ باید در ذهن مخاطب بنشیند. چه جووری می شود نشانند؟ امروز با صرف اینکه حالا تعداد نسخه هایی که از یک کتاب چاپ می شود، بالا باشد یا پایین باشد، مسئله تمام نمی شود؛ یعنی این جور کتاب های فکری [این جووری حفظ نمی شود]. چرا، بعضی از کتاب ها هست که وقتی تعداد و تیراژ بالا برود، این یک موفقیت است؛ فرض کنید کتاب هایی که در شرح حال شهدا می نویسند؛ خب هر چه افراد بیشتر بخوانند، بیشتر بهره مند می شوند. کتاب های فکری این جووری نیست؛ کتاب های فکری لازم است در فکر رسوخ کند؛ و این، صرفاً با نشر کتاب حاصل نمی شود. شما نگاه کنید غربی ها در این کارها خوب

کسب کرده اید و دارید کسب می کنید. جوان ها قدر جوانی شان را بدانند.

خدا ان شاء الله درجاتشان را عالی کند. بله، دو سال از درگذشت شان گذشت؛ دوازدهم دی بود. خداوند ان شاء الله درجات ایشان را عالی کند و ایشان را مشمول مغفرت و رحمت خودش قرار بدهد.

و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

بیانات در دیدار خانواده آیت الله مصباح یزدی ۱۴۰۱/۱۰/۵

واردند، خوب بلدند؛ ببینید مثلاً فرض کنید فلان متفکر، حالا مثلاً هگل مگر چند کتاب نوشته؟ افکارش را از داخل این کتاب ها استخراج می کنند و درمی آورند، تخلیص می کنند، خلاصه می کنند، آن فکر را با بیان های مختلف، با زبان های مختلف، با شیوه های مختلف پخش می کنند، منتشر می کنند. این کار [در مورد ایشان هم] باید انجام بگیرد.

من البته گمان می کنم قبل ها به خود مرحوم آقای مصباح رحمته الله علیه یا شاید به بعضی از شاگرد های ایشان راجع به ملاحظه این حرف را زدم که کتاب ملاحظه را تدریس می شود، اما لب حرف های ملاحظه چیست؟ ملاحظه را چند مسئله ی اساسی دارد؛ اینها را پیدا کنید، بکشید بیرون، روی اینها بحث بشود، کار بشود، کتاب نوشته بشود، مباحثه بشود؛ این لازم است. در مورد خود آقای مصباح همین جور است و باید این جوری بشود. نگاه کنید، ببینید آن جهت گیری فکری ایشان، آن نقطه ی تمرکز فکری ایشان چیست، چه در مسائل فلسفی، چه در مسائل اجتماعی، چه در مسائل اعتقادی و فکری، در فضای مجازی و از این قبیل پخش می شود - یک تکه حرف را پخش کنید، این منتشر بشود، در ذهن ها بماند، به زبان ها بیاید، تکرار بشود؛ و مثل مثل سائر که در زبان ها تکرار می شود و می ماند، این فکر بماند، معلوم بشود این، فکر آقای مصباح است؛ تا افراد اسم آقای مصباح را می آورند، هر کسی که دیده این تکه ها را، این نوشته ها را، ذهنش به یکی از اینها متوجه بشود، یادش بیاید. مثلاً یکی از راه های پخش فکر یک آدم متفکر برجسته ی عمیقی مثل آقای مصباح این است. صوت هم خیلی خوب است. حالا شاید لازم نباشد از اول تا آخر یک سخنرانی را پخش کنیم - آن [کار] شاید یک مقداری تأثیر را هم کم کند - اما بالاخره می توان از یک صوت یک ساعته یا مثلاً سه ربع ساعته ای که مستمع را کاملاً جذب می کرده، مثلاً یک ربع ساعت مطلب در آورد.

یکی از چیزهایی که در این جلسات داخل حسینیه ی ایشان نظر من را خیلی جلب می کند، این است که وقتی [فیلم آن را] پخش می کنند، آدم می بیند اولاً مستمعین که متراکم نشسته اند، همه جوانند، یعنی مثلاً یک آدم مسن بالای چهل سال شاید در اینها دیده نمی شود؛ همه جوانند. و [ثانیاً] همه همین طور محوند! این خیلی مهم است. من چون خودم سخنرانم، ده ها سال [سخنرانی کرده ام]، به این نکات توجه دارم. چه زمانی هست که سخنران احساس می کند موفق است؟ این نگاه ها و برخوردها و به اصطلاح

آن نمایش هایی که از رفتار مستمع وجود دارد، نشان دهنده ی یک حقیقتی است؛ این را شما در سخنرانی های ایشان مشاهده می کنید، یعنی این من را خیلی جلب می کند. ایشان چه دارد می گوید که این جور همه ی دل ها را، چشم ها را مجذوب کرده، مبهوت کرده؟ این تکه های خاص را پیدا کنید، مکرر پخش کنید. خوشبختانه صدا و سیما نسبت به این قضیه روی خوش نشان داده. حالا گاهی اوقات هست مسئولان رسانه ها و مانند اینها روی خوش به یک چیزی نشان نمی دهند، [ولی] نسبت به کارهای ایشان الحمد لله صدا و سیما گرایش خوبی دارد و در ساعات مختلف [پخش می کنند]. من گاهی عبور می کنم، [وقتی] نگاه می کنم می بینم، یا گاهی نشسته ام می بینم که از ایشان چیزهای زیادی را پخش می کنند؛ حیات آقای مصباح این است، زنده بودن آقای مصباح این است. خب جسم ایشان رفت، حیث هم بود، خیلی حیث بود، یعنی وجود ایشان واقعاً مایه ی برکت بود، آدم از دیدن ایشان استفاده می کرد؛ یکی از این کسانی [بود] که ما در طول عمر دیدیم از دوره ی جوانی شان، نه حالا؛ آن وقت که ایشان شاید هنوز ازدواج هم نکرده بود - من قبل از اینکه بیایم قم، در مشهد با ایشان آشنا شدم؛ گمان می کنم مثلاً سال ۳۶، ۳۷ بود - از آن وقت آدم می فهمید ایشان یک مرد متدین، اهل دین و اهل تقوا بودند. از جمله ی آن کسانی بود که «مَنْ يُذْکِرْکُمْ اللهُ زُؤِیْثَةٌ» بود؛ رؤیت ایشان هم آدم را کمک می کرد، پیش می برد، به یاد خدا می انداخت. خب هر چه از آن جوانی گذشت، ایشان بهتر هم شد؛ اگر چه هر چه هست، مال همان دوره ی جوانی است. شما جوان ها قدر این دوره را بدانید؛ آنچه آن آخر کار به درد آدم می خورد و گیر آدم می آید و برای آدم می ماند، همین [چیزی] است که حالا شماها

علامه مصباح یزدی در کلام بزرگان

رهبر کبیر انقلاب رحمته

به نقل از آیت الله مسعودی خمینی: آقای مصباح دوشهادتین است.

مقام معظم رهبری رحمته

به لطف خدا این شخصیت عزیز و عظیم القدر، خلأ شخصیت‌هایی مانند علامه طباطبایی رحمته و شهید مطهری رحمته را در زمان ما پر کرده است

علامه طباطبایی رحمته

به نقل از حجة الاسلام آقای شیخ اصغر مروارید: آقای مصباح از بین شاگردان من مثل انجیر می‌ماند که هیچ چیز آن دور ریخته نمی‌شود.

آیت الله مشکینی رحمته

آیت الله مصباح از آن وجودات پربرکت است. آیت الله مصباح شمشیر برنده اسلام در برابر کفر است.

علامه حسن زاده آملی رحمته

آقای مصباح انسان زحمت کشیده‌ای است. من با ایشان هم درس و هم بحث بوده‌ام.

آیت الله یزدی رحمته

این شخصیت روحانی و بزرگوار همیشه مدافع انقلاب بوده است. مدافع اسلام بوده است.

آیت الله جوادی آملی رحمته

روحی له الفداء

آیت الله مظاهری رحمته

آقای مصباح انسان زحمت کشیده‌ای است. من با ایشان هم درس و هم بحث بوده‌ام.

پیام تسلیت مراجع در پرتحال علامه مصباح

رهبر معظم انقلاب رحمته:

بسم الله الرحمن الرحيم
با تأسف و تأثر فراوان خبر درگذشت عالم ربانی، فقیه و حکیم مجاهد، آیت الله آقای حاج شیخ محمدتقی مصباح یزدی را دریافت کردم. این، خسارتی برای حوزه علمیه و حوزه معارف اسلامی است. ایشان متفکری برجسته، مدیری شایسته، دارای زبان گویائی در اظهار حق و پای با استقامتی در صراط مستقیم بودند. خدمات ایشان در تولید اندیشه‌ی دینی و نگارش کتب راه‌گشا، و در تربیت شاگردان ممتاز و اثرگذار، و در حضور انقلابی در همه‌ی میدان‌هایی که احساس نیاز به حضور ایشان می‌شد، حقاً و انصافاً کم نظیر است. پارسائی و پرهیزگاری خصلت همیشگی ایشان از دوران جوانی تا آخر عمر بود و توفیق سلوک در طریق معرفت توحیدی، پاداش بزرگ الهی به این مجاهدت بلند مدت است. اینجانب که خود سوگوار این برادر قدیمی و عزیز می‌باشم، به خاندان گرامی و فرزندان عالم و صالح و دیگر بازماندگان ایشان و نیز به شاگردان و ارادتمندان این معلّم بزرگ و به حوزه علمیه تسلیت عرض می‌کنم و علو درجات ایشان و مغفرت و رحمت الهی را برای ایشان مسألت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای
۱۳ دی ماه ۱۳۹۹

آیت الله مکارم شیرازی رحمته:

خبر رحلت عالم ربانی، مجاهد خستگی ناپذیر، حضرت آیت الله آقای حاج شیخ محمدتقی مصباح یزدی موجب تأثر و تأسف گردید. عالمی فرزانه، فاضل و با تقوا که همواره از نظام اسلامی دفاع نمود. شاگردان فاضلی تربیت کرد و سخنرانی‌های بسیار سودمندی داشت و زندگی او سراسر خدمت به اسلام و مکتب اهل بیت علیهم السلام بود. اینجانب این ضایعه‌ی بزرگ را به حوزه‌های علمیه، شاگردان و خصوصاً بیت مکرم ایشان تسلیت عرض می‌کنم و علو درجات او را از خداوند مسألت نموده و برای تمامی وابستگان ایشان صبر و اجر فراوان خواهانم.

آیت الله علوی گرگانی رحمته:

بسمه تعالی
«اذا مات العالم ثلم فی الاسلام ثلمه لایسدها شی»
خبر درگذشت عالم ربانی، فقیه عالی مقام، فیلسوف متبحر، حضرت آیت الله حاج شیخ محمد تقی مصباح یزدی که عمر خود را در راه ترویج معارف دینی و رفع شبهات اعتقادی و دفاع از مبانی اسلام و انقلاب صرف نمودند، موجب تأثر و تألم گردید. تألیف کتب متعدد در زمینه قرآنی، کلامی، فلسفی، اخلاقی و اعتقادی و تربیت شاگردان وارسته همچنین مبارزه با خط انحراف اعتقادی در جامعه و تبیین معارف اسلام و انقلاب و حمایت از ولایت فقیه و حضور در جامعه مدرسین حوزه علمیه و مجلس خبرگان رهبری و مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام گوشه‌ای از خدمات ارزشمند ایشان است. اینجانب این ضایعه مولمه را در درجه اول به محضر امام عصر علیه السلام همچنین مقام معظم رهبری، مراجع عظام تقلید، حوزه‌های علمیه مخصوصاً حوزه علمیه قم، علما و شاگردان و ارادتمندان ایشان و بیت مکرم آن مرحوم تسلیت گفته و علو درجات و رحمت الهی را برای آن فقیه سعید از خداوند خواستارم.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته:

بسم الله الرحمن الرحيم
رحلت عالم ربانی آیت الله آقای حاج شیخ محمدتقی مصباح یزدی، موجب تأثر گردید. شخصیتی که با تلاش و جدیت خود به مراتب بالای فضل و علم در حوزه علمیه رسید و به مقام استادی برجسته حوزه نائل گردید. تأسیس مراکز علمی و مذهبی و مشارکت در تشکیل آن‌ها، مانند مرکز فرهنگی مذهبی وزین «در راه حق»، سخنرانی‌های ایشان از نیم قرن پیش در حوزه علمیه قم و تفکر ولایی و مبارزه با بدعت‌ها در آن زمان و بعد از آن، همه نشان از شدت ارادت به نشر معارف نورانی اهل البیت علیهم السلام و روحیه حماسی و جهادی وی دارد. این مصیبت را به شاگردان و دوستداران ایشان و به فرزندان فاضل و داماد ارجمندشان تسلیت گفته، رحمت و رضوان الهی برای آن مرحوم و صبر و اجر برای بازماندگان از خداوند متعال مسئلت دارم.

آیت الله جوادی آملی رحمته:

بسم الله الرحمن الرحيم
انا لله وانا اليه راجعون
ارتحال عالم مجاهد، جامع معقول و منقول، استاد مسلم حوزه‌های علمیه، آیت الله حاج محمد تقی مصباح یزدی را به رهبری معظم انقلاب و مراجع عظام تقلید و شاگردان و عموم علاقمندان تسلیت، علو درجه آن متفکر راحل و صبر جمیل و اجر جزیل بیت مکرم ایشان از خدای سبحان مسئلت می‌شود.

فرمایشات استاد میرهاشم درباره علامه مصباح یزدی

یک تعبیری حضرت آقا، رهبر عزیزمان در مورد آیت الله مصباح رحمته الله علیه دارند، قریب به این مضامین: ایشان سالکی بودند در طریق معرفت توحیدی.

لا اله الا الله، لا الهی که نفی غیر است، نفی تمام بت هاست و الا الله او که تجلی توحید است.

ویژگی این افرادی که می آیند پرچم ایمان را، مؤمنین را، پرچم ولایت را بلند آوازه می کنند، این ویژگی را دارند، که این ها (اذلة علی المؤمنین) هستند. وقتی به عموم مردم می رسند، به عموم مؤمنین می رسند، در مقابل این ها بسیار متواضع هستند، این ها کسانی هستند که جذایت در چهره ی شان وجود دارد، این ویژگی این افراد است. و کسانی که در مقابل این ها می ایستند، نه خدا آن ها را دوست دارد و نه آن ها به خدا عنایتی دارند، اصلاً در کتابشان، در حرف هایشان، در مطالبشان هر چیزی است جز عظمت خدا؛ نعوذ بالله اگر در جمعی بحث هم پیش آید، خدا را زائیده ذهن انبیاء معرفی می کنند و مبارزه می کنند در این مسیر. فرمود این افرادی که پرچم اسلام را بالا نگه می دارند، ویژگی دارند و آن این است که این ها (أعزة علی الکافرین) هستند. این ها خط قرمزی دارند، آن جا که بحث انسانیت است، آن جایی که بحث دفاع از مظلومیت است، آن جایی که بحث دیانت است، آن جا که بحث مبارزه با مستکبرین است، این ها بسیار سرسخت و قدرتمند ورود پیدا می کنند. در مقابل با ظلم و مستکبر و ظالم، اقتدار را در وجود آن ها می بینید. (بجاهدون فی سبیل الله) و عمرشان هم وقف جهاد در راه خداست. این جلسه، جلسه یاد حاج آقای مصباح عزیز است که عمرشان را وقف جهاد در همین راه خدا کردند. کسی که به معنای واقعی کلمه امر به معروف و نهی از منکر حقیق پرچمش را بلند آوازه داشته است. در روایات دارد که: هر جا دیدید که امر به معروف، امر به خوبی ها و نهی از زشتی ها، منکرات اعتقادی و اقتصادی در جامعه کم رنگ شد، بدانید که در آن جا مؤمنان ذلیل می شوند، مستضعفین ذلیل می شوند، جنایت کارها و خیانت کارها در آن جامعه زیاد می شوند؛ لذا هر جا می خواهد امر به خوبی ها و نهی از بدی ها صدایش بلند شود، پشت و عقبه کار را ببینید که مستکبرین در کار هستند که اجازه هیچ کاری را نمی دهند و تمسخر می کنند و سرزنش می کنند. صحبت از حاج آقا مصباح، صحبت از عزیز از دست رفته ای است که تعابیر زیبایی را رهبر عزیزمان درباره ایشان دارند: عالم ربانی، آن کسی که علمش نورانیت می بخشد، آن کسی که علمش در راه دیانت اثر گذار است، آن کسی که مرزبانی سر موعود می کند، آن کسی که در جامعه رصد می کند قبل از اینکه انسان هایی ضربه هایی به دین و دیانت مردم وارد بکنند، قبل از موعود تشخیص می دهد و فریاد بلند می کند و از طریق صحیحش شروع می کند به آگاهی بخشی و بیدار کردن مردم و هدایت کردن آن ها.

فقیه و حکیم مجاهد، کسی که مصداق (بجاهدون فی سبیل الله) است، یک عالم بزرگواری می گفت: خیلی سال پیش هم حجره ای بودیم با حاج آقا مصباح. بعد به او گفتیم فلانی بیا بریم سراغ فلان چیز باشیم (یکسری چیزهای مادی)، بعد حاج آقا فرمود نه باید وظیفه مان را انجام بدهیم. وظیفه درس است و مباحثه و تدریس، آن هدف متعالی خودشان را از اول شروع کردند و تا آخر هم این وظیفه را به احسن وجه انجام دادند، تربیت شاگردان ممتاز.

یک تعبیری دارد رهبر عزیزمان که اگر کسی آیت الله طباطبایی رحمته الله علیه را ندیده است، شهید مطهری رحمته الله علیه را ندیده است، ایشان را ببیند.

یک تعبیری دارد رهبر عزیزمان که اگر کسی آیت الله طباطبایی رحمته الله علیه را ندیده است، شهید مطهری رحمته الله علیه را ندیده است، ایشان را ببیند.

فرمایشات آیت الله مصباح درباره علامه مصباح یزدی

در دوره معاصر، ایشان باشند و لذا به افراد و شخصیت هایی که به این اصل مهم اعتقاد داشتند عنایت و توجه خاصی داشت: آیت الله بهجت رحمته الله علیه، علامه طباطبایی رحمته الله علیه، امام خمینی رحمته الله علیه، آیت الله خامنه ای رحمته الله علیه، سید حسن نصرالله و حاج قاسم سلیمانی. در تعبیری که ایشان درباره این شخصیت ها داشتند، علاوه بر ذکر ویژگی های خاصی که برای هر کدام از اینها برمی شمردند، باور عمیق آن ها به غیب را می ستودند.

دلدادگی به اهل بیت علیهم السلام
آیت الله مصباح رحمته الله علیه دلدادگی خاصی به اهل بیت علیهم السلام داشت و نهایت خضوع و تواضع را در برابر این خاندان داشت. شاید بتوان گفت علی رغم اینکه آیت الله مصباح رحمته الله علیه از عقل و منطق برای تبیین عقاید و آموزه های اسلامی و سیره معصومان علیهم السلام استفاده می کرد ولی در حوزه ایمان و باور شخصیت خاصی بود و به باورهای او همچون متدینان معمولی و عادی و بی تکلف و ساده و بی غل و غش بود. البته کم نبودند شخصیت هایی برجسته و فیلسوفی که دوست داشتند در حوزه باور و ایمان مانند افراد عادی باشند. موارد متعددی از این بیانات ایشان هست از جمله اینکه می گویند معلوم نیست من دیگر زنده بمانم. بگذارید این را به شما بگویم. به باورم چادر وصله دار حضرت زهرا علیها السلام از همه کهکشان ها بالاتر است. این روحیه آیت الله مصباح رحمته الله علیه ما را به یاد سخنان آخر مرحوم آیت الله آقامجتبی تهرانی رحمته الله علیه درباره حضرت زهرا علیها السلام می اندازد یا تأکید خاصه امام خمینی رحمته الله علیه بر زیارت روزانه شان در حرم مطهر امام علی علیه السلام (علی رغم بیماری) و اینکه - خطاب به فرزندشان آقامصطفی - می گویند این روحیه عوامی را از ما نگیرید. اینکه برخی می گویند «نهایت بزرگسالی، کودکی است» از این منظر شاید درست باشد که آدمی باید در دوران بزرگسالی، ایمان و باور صافی و زلال و بی غل و غشی مثل دوران کودکی داشته باشد. از سویی دیگر ایشان از جمله شخصیت های بارز ولایی و مهدوی بود و دائم توجه همگان را به یاد و ذکر و تقویت روحیه انتظار ظهور حضرت قائم علیه السلام رهنمون می نمود. برای رفع خطورات ذهنی و غفلت و داشتن توجه قلبی هم، یاد امام زمان علیه السلام را توصیه می کردند.

آیت الله محمدتقی مصباح یزدی رحمته الله علیه به همراه علامه طباطبایی رحمته الله علیه و آیت الله جوادی آملی رحمته الله علیه، از جمله فیلسوفان برجسته معاصر شیعی است که از قرآن پژوهان برجسته جهان اسلام نیز محسوب می شود. با از جمله قرآن پژوهان ممتاز شیعی معاصر است که در عرصه های علوم عقلی مانند فلسفه و کلام اسلامی، در حد اعلایی بودند. این یادداشت تأملاتی است درباره برخی وجوه زندگی و اندیشه های استاد مصباح یزدی رحمته الله علیه.

کلان پروژه فکری

درباره آیت الله مصباح یزدی رحمته الله علیه کم و بیش گفته اند و هنوز جا دارد که درباره اندیشه و عمل آیت الله مصباح یزدی رحمته الله علیه بیشتر بگوییم. آنچه که به نظرم درباره اش به ویژه سخن بگویم و روی آن تأمل کنیم «کلان پروژه فکری ایشان» است. تا کلان پروژه فعالیت های ایشان ترسیم نشود شاید کمتر متوجه ظرایف فکری و عملی ایشان بشویم. آیت الله مصباح یزدی رحمته الله علیه در کتاب «جامی از زلال کوثر» که درباره سیره و زندگی حضرت زهرا علیها السلام است. می گویند: «امروز نه تنها سکوت در مقابل هجوم فرهنگی پذیرفتنی نیست، بلکه مجاهدت در عرصه کارزار علمی و فرهنگی، واجب ترین وظیفه و تکلیف ما است.» و از این تعابیر در آثار و گفتارهای ایشان فراوان است. این مسأله می تواند مبنای رویکردها و فعالیت های آیت الله مصباح رحمته الله علیه را به خوبی تشریح کند. خلاصه می توان گفت که کلان پروژه فکری آیت الله مصباح رحمته الله علیه «دفاع عقلانی و منطقی از عقاید اسلامی و شیعی و مبارزه با انحرافات فکری و عقیدتی» است که در این میان، بُعد سلبی آن یعنی «مبارزه با انحرافات فکری و عقیدتی» پُررنگ تر است.

دفع تهاجم فکری و فرهنگی غرب و غربگرایان

آیت الله مصباح یزدی رحمته الله علیه دغدغه زیادی در زمینه دفع تهاجم فرهنگی داشتند و تلاش های ایشان را ذیل این پروژه می توان تعریف و تبیین کرد. استاد مصباح به درستی معتقد بودند که: تهاجم فرهنگی برخلاف شیوه های تهاجم نظامی و اقتصادی، یک جریان کاملاً ملموس نیست که بتوان در برابر آن واکنش دفاعی نشان داد. ایشان معتقد است که «امروز دیگر هجوم فرهنگی به شکلی نیست که بتوان درها را به روی آن بست؛ زیرا تکنولوژی جدید، درها را شکسته و فرهنگ مهاجم، چون مهمان ناخوانده ای به اندرونی سر کشیده است! استاد مصباح رحمته الله علیه روی اعزاز مبلغان مسیحی به کشورهای اسلامی هم خیلی حساس بودند و معتقد بودند که «شک و تردید» و «سست شدن» مسلمانان در اعتقادات دینی و «تغییر سبک زندگی» یکی از اهداف جدی آن هاست. شاید عده ای معتقد باشند که آیت الله مصباح رحمته الله علیه در غرب شناسی اش، دیدگاه بدبینانه ای داشته است و برخی از آن دیدگاه هایش در آثار و گفتگوهایش (از جمله تهاجم فرهنگی) آمده است، اما باید شرایط آن دوره و زمانه استاد مصباح رحمته الله علیه را هم دید تا به تحلیل دقیق تری از آن رسید یا بتوان علل و ریشه های آن نگاه های ایشان را دریافت. او کشورهای مهم اروپایی و آمریکایی را دیده بود و با شخصیت های برجسته ای دیدار و ارتباط داشت.

باور به غیب

یکی از ویژگی های بارز آیت الله مصباح رحمته الله علیه، «باور عمیق به غیب» بود. شاید یکی از مصادیق بارز این صفت متقین که «امنوا بالغیب»

شهید هفته: حجت الاسلام مصطفی ردانی پور

مصطفی ردانی پور در سال ۱۳۳۷، در شهر اصفهان به دنیا آمد. پدرش از راه کارگری و مادرش از طریق قالی بافی مخارج زندگی را تأمین کرده و زندگی بسیار ساده‌ای داشتند. با وجود وضعیت مالی نه چندان خوب اما به خاطر عشق و علاقه وافر به ائمه اطهار و حضرت زهرا علیها السلام همیشه جلسات روضه خوانی ماهانه در منزلشان برگزار می‌شد. شاید مهم‌ترین خصوصیات خانواده او را بتوان رزق حلال و محبت اهل بیت علیهم السلام به خصوص حضرت زهرا علیها السلام نامید. سخت کوشی و تلاش، با زندگی مصطفی عجین شده بود، به طوری که در شش سالگی به مغازه کفاشی رفت و در ایام تحصیل نیز نیمی از روز را به کار مشغول بود. هنگامی که برای تحصیل به هنرستان رفت، نتوانست جَوّ طاغوتی و فاسد آن زمان را تحمل نماید، در نتیجه با مشورت یکی از علما به کسب علوم دینی پرداخت. مصطفی سال اول طلبگی را در حوزه علمیه اصفهان سپری کرد و پس از آن برای بهره‌مندی از محضر فضلاء و بزرگان راهی قم شد و حدود شش سال در مدرسه حقانی به تحصیل خود ادامه داد. همزمان با رشد قیام مردم، با تمام وجود در جهت ارشاد آنان وارد عمل شد و با استفاده از فرصت‌ها برای تبلیغ به مناطق محروم کهکیلویه و بویراحمد و یاسوج سفر نمود و در سازماندهی حرکت خروشان مردم آن خطه تلاش بسیار کرد.

فعالیت‌های قبل از جنگ

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل سپاه، با عضویت در شورای فرماندهی سپاه یاسوج، فعالیت‌های همه جانبه‌ی خود را آغاز کرد. او با بهره‌گیری از ارتباط با حوزه علمیه قم در جهت ارائه‌ی خدمات فرهنگی به آن منطقه‌ی محروم، حداکثر تلاش خود را به کار بست و در مدت مسئولیت یک ساله‌اش در سمت فرماندهی سپاه یاسوج، به سهم خود، اقدامات مؤثری را به انجام رساند. درگیری با خوانین منطقه و مبارزه با افرادی که به کشت تریاک مبادرت می‌ورزیدند از جمله کارهای اساسی بود که نقش تعیین کننده‌ای در سرنوشت آینده‌ی این مردم مستضعف به جا گذاشت. این شهید بزرگوار که با درک شرایط حساس انقلاب اسلامی، دو سال از حوزه و درس جدا شده بود، با واگذاری مسئولیت به یکی از برادران، به دامان حوزه‌ی علمیه بازگشت تا بر بنیه‌ی علمی خود بیفزاید. اما با وجود اینکه در دروس حوزوی به پیشرفت‌های چشمگیری نایل آمده بود، هنوز چند ماهی نگذشته بود که خود را مجبور دید به منظور مقابله با جریان‌های منحرف و آگاهی‌بخشی به مردم و بازگرداندن امنیت و ثبات کردستان، به سوی

این خطه بشتابد. این طلبه فاضل در پی سوال از وظیفه خویش در ملاقاتی با حضرت امام رحمته الله علیه با این جمله روبرو شده بود: «شما باید به کردستان بروید و کار کنید». یک سال تمام به همراه نیروهای جان بر کف و رزمنده گاهی بلندگو به دست و گاهی اسلحه به دست در راه حق جنگید.

حضور در جنگ تحمیلی

با شروع جنگ تحمیلی، شهید ردانی پور به همراه عده‌ای از هم‌زمان خود از کردستان وارد جنوب شد و با نیروهای اعزامی از اصفهان (سپاه منطقه ۲) که در نزدیکی آبادان جبهه دار خویین مستقر بودند شروع به فعالیت کرد. ایشان مدت‌ها با رزمندگان اسلام در خطی که به خط شیر معروف بود علیه دشمن بعثی به مبارزه پرداخت و از مهم‌ترین علل شش ماه مقاومت مستمر نیروها در این خط وجود این روحانی عزیز و دلسوز بود که به آن‌ها روحیه می‌داد، سخنرانی می‌کرد و با مراسم دعا برگزار می‌نمود. ایشان با تجربه‌ای که از کار در جبهه‌های کردستان داشت سلاح بر دوش به تبلیغ و تقویت روحی رزمندگان می‌پرداخت و با برگزاری جلسات دعا و مجالس وعظ و ارشاد، نقش مؤثری در افزایش سطح آگاهی و رشد معنوی رزمندگان ایفا می‌کرد و در واقع وی را می‌توان یکی از منادیان به حق و توجه به حالات معنوی در جبهه‌ها نامید. حضورش در عملیات‌های والفجر، والفجر ۲، محرم و ... تأثیر به سزایی در روحیه مقاومت و ایستادگی رزمندگان داشت. همزمان با تشکیل تیپ امام حسین علیهم السلام، به جانشینی فرماندهی آن انتخاب

شد. وی قبل از آن نیز فرماندهی سپاه یاسوج، نمایندگی امام رحمته الله علیه در سپاه کردستان، جانشین فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین علیهم السلام، فرماندهی قرارگاه فتح سپاه، فرمانده لشکر امام زمان علیهم السلام را برعهده گرفته بود.

شهادت

شهید ردانی پور ۲۵ ساله بود که با همسر یکی از شهدا ازدواج کرد و دو هفته پس از ازدواجش یعنی پانزدهم مرداد سال ۱۳۶۲ در منطقه حاج عمران در حالی که فرماندهی لشکر امام حسین علیهم السلام را به عهده داشت در عملیات والفجر ۲ بر اثر اصابت تیر به پشت جمجمه‌اش به شهادت رسید. پیکر پاکش بر خاک پاک جبهه‌ها باقی ماند و هرگز برنگشت.

وصیت نامه:

بخش‌هایی از وصیتنامه سردار شهید حجة الاسلام مصطفی ردانی پور که در تاریخ دهم مرداد ماه ۱۳۶۲ قبل از مرحله دوم عملیات والفجر ۲ به رشته تحریر درآمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم؛ «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ وَآوِلَادَهُ الْمَعْصُومِينَ حَجَجَ اللَّهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ».

برداشتن از زندگی

آنچه خواننده‌ام و لمس کرده‌ام خلاصه‌اش این است که تنها راه سعادت رسیدن به کمال، بندگی خداست و بندگی او در اطاعت از اوامرش و ترک نواهیست می‌باشد. همه دستورات اسلام در این دو جمله خلاصه می‌گردد: فرمان برداری از خدا و نافرمانی از شیطان برای انسان شدن. این برنامه اسلام است، با غیر اسلام کاری ندارم که انسان را با انسان کار است نه با حیوان که هرآنکه مسلمان و تسلیم خدا بود انسان است و بقیه فقط از انسانیت حیوانیتش را دارند.

سفارش‌ها

مردم! به یاد خدا و روز جزا باشید، پیرو ائمه اطهار علیهم السلام باشید که «وَاللَّازِمُ لَكُمْ لِاحِقُّ وَالْمَارِقُ عَنْكُمْ زَاهِقٌ». مردم امام زمان علیهم السلام را فراموش نکنید، مردم دنباله رو روحانیت باشید که چراغ راه هدایتند. از امام رحمته الله علیه اطاعت کنید که عصاره اسلام است. او را تنها نگذارید که نماینده حجة ابن‌الحسن علیهم السلام است، از وجودش بهره‌گیری که عصاره اسلام است. آرزویم

پیاده شدن احکام اسلام و بیداری مسلمین و گسترش حکومت اسلامی و سرنگونی مستکبرین، فرج حضرت مهدی علیهم السلام، زیارت آن حضرت و شهادت در رکابش.

امیدم

عفو و بخشش خدای متعال و شفاعت پیامبر و ائمه هدی علیهم السلام و شهدای راه حق و همنشینی با بندگان مخلص خدا و رضوان الله.

وصیتم

مادرم حال‌م کن، شما خیلی در زندگی زجر کشیده‌اید. رنج‌ها و سختی‌ها متحمل گشته‌اید برای ما هم پدر بوده‌اید و هم مادر، ان‌شاءالله خدا شما را از کنیزان حضرت زهرا علیها السلام قرار دهد. از خدا بخواهید دومین قربانی در راه خودش را از شما قبول فرماید و در این راه صبر کنید «إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ». برادران و خواهرانم! به یاد خدا باشید و زندگی خودتان را با اسلام وفق دهید، از اسلام پیروی کنید و فرزندان‌تان را برای خدمت به جامعه اسلامی و سربازی امام عصر علیهم السلام تربیت کنید. برادرم علی جان! با علی علیهم السلام باشید و هادی خانواده و اقوام و دوستان. راهت را که همان نوکری امام حسین علیهم السلام است ادامه بده و مرا از دعا و طلب مغفرت فراموش مکن. دوستان! مرا حلال کنید و هر وقت به یادم افتادید برایم طلب مغفرت نمایید. هرگاه سر قبرم آمدید تلاوت قرآن و دعا و زیارت و روضه را فراموش نکنید.

معرفی بخشی از آثار علامه مصباح رحمته الله علیه

پند جاوید

شرح وصیت امیرالمومنین علیهم السلام به امام حسن علیهم السلام :

مجموعه‌ی «پند جاوید» مشتمل است بر شرح و توضیح پاره‌ای دیگر از احادیث حضرت علی علیهم السلام در نهج البلاغه با استناد به آیات قرآن که موضوعاتی از این دست را شامل می‌شود: هم نشین شایسته، آفت ارتباط‌های اجتماعی، آرزوهای طولانی، جایگاه تجربه در زندگی انسانی، روابط اجتماعی، آداب رفاقت، انواع روزی، دنیای ایده آل و حق شناسی.

ره نوشه

شرح حدیث اباذر:

جلد اول کتاب حاوی بیست درس اخلاقی با این عناوین است: کیفیت بندگی و راه رستگاری، لزوم بهره‌گیری صحیح از نعمت‌های خداوند، درک صحیح از واقعیت‌های زندگی و استفاده بهینه از عمر، توصیه پیامبر صلی الله علیه و آله به استفاده شایسته از توانایی‌های فعلی، نكوهش تحصیل علم برای اهداف دنیوی، حکمت و بصیرت و گوشه‌ای از سیره عملی پیامبر صلی الله علیه و آله، خطر دوستی مال و مقام و ستایش فحشاء و ساده زیستی، آثار گریه برای آخرت، گشادگی قلب مؤمن و تقوادماری، بزرگداشت عظمت و جلالت پروردگار، عظمت مقام خداوند در نظر فرشتگان و توصیف پیامبر صلی الله علیه و آله از بهشت و جهنم.

راهیان کوی دوست

شرح حدیث معراج:

حضرت استاد با محور قرار دادن این حدیث، بیست درس ارائه فرموده‌اند که عنوان‌های ذیل بخشی از آن‌ها است: مقام توکل و رضا، منزلت توکل و رضایت به قضای الهی، محبت الهی و راه رسیدن به آن، ویژگی‌های اولیای خدا، خصلت‌های رهیافتگان به بهشت و میراث تحمل گرسنگی و سکوت، لزوم توجه به نماز و درک حضور خداوند، امتیازات اولیای الهی، لزوم دوستی و محبت به فقرا و مستمندان

سجاده‌های سلوک

شرح مناجات‌های ختمه عشر:

سجاده‌های سلوک دو جلد است. شرح مناجات تأیید به عنوان اولین مناجات از مناجات‌های خمس عشره در ۶ گفتار بیان شده است. چرایی اعتراف معصومین علیهم السلام به قصور و کوتاهی، مفهوم، مراحل و موانع توبه، آثار زیان‌بار گناه، نقش خوف و رجاء در جلب رحمت الهی و زبان و مراحل استرحام از سرفصل‌هایی است که در شرح این مناجات آمده است. بازشناسی نفس اماره و ویژگی‌های آن در کلام امام سجاده علیهم السلام، بازکاوی ماهیت شیطان و ابلیس، گونه‌های تصرفات شیطان در انسان، حکمت آفرینش شیطان و ویژگی‌های قلب بیمار از دیدگاه حضرت، مباحثی است که در ذیل شرح مناجات‌های الشاکین مطرح شده است. شرح و بررسی مناجات‌های معتصمین و زاهدین در گفتارهای پایانی جلد دوم از این کتاب به رشته تحریر درآمده است. مفهوم اعتصام، ضرورت استمرار توجه و اعتصام انسان به خداوند، عوامل عصیان و تباهی دنیا، ضرورت تشخیص دنیای نکوهیده و دنیای پسندیده، تبیین چیستی مکر و فریب دنیا، تجلی روح توحید در رفتار دوستان خدا و راه کار کاستن از توجه به دنیا از مباحث مطرح شده در دو مناجات باقی مانده است.

زنهار از تکبر

شرح حدیث قاصعه:

خطبه قاصعه یکی از بزرگ‌ترین خطبه‌های نهج البلاغه است. حضرت علی علیهم السلام در این خطبه شریف که با محوریت نکوهش متکبران و فخرپوشان است با بیانی شیوا و قاطع سرنوشت شوم متکبران را با اشاره به فرجام ابلیس بیان می‌کند. در پایان شرح این خطبه، به گلیه‌های حضرت امیر علیهم السلام نسبت به سپاهیان خود اشاره می‌شود و ضمن بیان شهادت درخت به رسالت نبی مکرم صلی الله علیه و آله به عنوان یک معجزه آشکار، برخی از ویژگی‌های حضرت علی علیهم السلام و یارانش با توجه به کلام آن حضرت بیان می‌گردد. بیان و مفهوم تکبر از دیدگاه اسلام، حد و مرز تواضع و شیوه برخورد با متکبران از مباحث پایانی این نوشتار است.

پیام مولا از بستر شهادت، شرح و توضیحی است از حضرت آیت الله محمدتقی مصباح یزدی بر وصیتنامه امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام که در واپسین لحظات زندگی دنیایی خویش، به امام حسن و امام حسین علیهم السلام فرموده‌اند. این کتاب با توجه به مضامین عرفانی و اخلاقی کلام حضرت امیر علیه السلام و با تأکید بر تقوای الهی، با بحث درباره دنیا آغاز می‌شود و با اشاره به گرایش فطری و ذاتی انسان به دنیا، راه‌هایی از وابستگی به دنیا را بیان می‌کند.

همچنین در پایان، ایشان به جهاد در سه عرصه (جهاد با مال، جهاد با زبان و جهاد فرهنگی) اشاره می‌کنند و ضمن بیان جایگاه امر به معروف و نهی از منکر، پیامدهای ترک این مهم، چگونگی امر به معروف و نهی از منکر و افراط‌ها و تفریط‌های ممکن در راه تحقق آن را گوش زد می‌کنند.

عروج تابی نهایت: شهادت

تشریح ضرورت و راه‌های تحصیل توجه قلبی در نماز با اشاره به نقش توجه به عظمت بی‌کران و لطف بسیار خداوند و نیز نقش اهل بیت علیهم السلام به عنوان واسطه‌های میان ما و خدا، بیان جایگاه اخلاص و قصد قربت در نماز با اشاره به سخن مرحوم علامه مجلسی رحمته الله علیه در این باره، توضیح نشانه‌های اخلاص و ریا، معرفی نماز واقعی، بیان عوامل حضور قلب و خشوع در نماز، مراتب خوف از خداوند، تشریح نقش نیت، مراتب و مفهوم آن، بیان نکته‌ها و طرح پرسش‌هایی درباره اذان و اذکار نماز و پاسخ به آن‌ها و بررسی و توضیح شرایط قبولی نماز و آثار نماز مقبول.

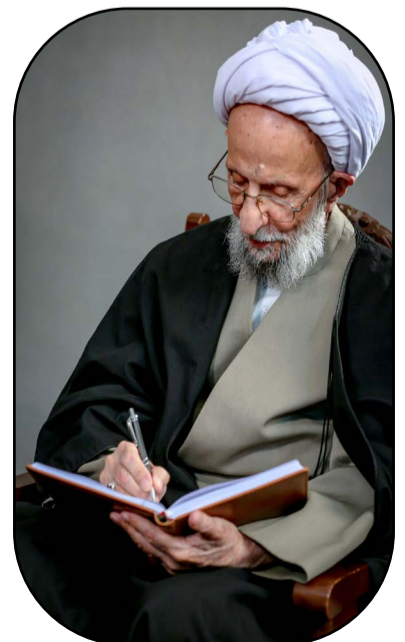
نماز نشانه خضوع جان در برابر جانان و برنامه بندگی و کتاب نیایش است. نماز دل را با صفا، اندیشه را زلال، امید را افزون، عشق را جهت دار، جهت را خدایی و زندگی را از گناه و زشتی پاک می‌سازد و در یک کلام، نماز معراج مؤمن است. این کتاب برگرفته از سخنان آیت الله مصباح یزدی درباره نماز است. وی در این اثر با بیانی شیوا، بعدهای مختلف نماز- این عبادت روحانیان و وارستگان- را بررسی می‌کنند.

جامی از زلال کوثر

«فاطمه علیها السلام، اسوه حسنه است و این است رمز و راز آن که سیره فاطمی برای همه امامان از نسل او، اسوه، حجت و الگو می‌گردد و چرا چنین نباشد در حالی که فاطمه علیها السلام، قسمتی از وجود نازنین محمد صلی الله علیه و آله و سلم است و سیره او، جلوه دیگری از سیره رسول الله است. هم چنین حضرت فاطمه علیها السلام، نه تنها الگوی زنان که الگوی تمام جهانیان نیز هست؛ تا آن جا که مولای عدل گستر ما، مادرش فاطمه علیها السلام را اسوه نیکوی زندگانی خویش معرفی می‌کند.» این کلام، بخشی از کتاب مذکور است که در رابطه با حضرت زهرا علیها السلام به رشته تحریر درآمده است.

آفتاب ولایت

رابطه محبت و مودت، سلسله مراتب محبت و معرفت به امام زمان؟ عجل؟ نعمت وجود امام زمان، ضرورت شناخت امام عصر و راه افزون‌سازی معرفت به آن حضرت، مقام‌های حضرت ولی عصر علیه السلام، معنای انتظار فرج در آخرالزمان، تبیین عقلانی ولایت با تأکید بر ابعاد گسترده ولایت، راه‌های تقویت رابطه ولایتی با امام زمان، ولایت تکوینی و تشریحی امام زمان و شرایط رسیدن به ولایت خاص، وظیفه جوانان در برابر فتنه‌های آخرالزمان، امام زمان علیه السلام از دیدگاه اهل سنت، مهدی باوری و آثار آن، ویژگی‌های یاوران امام زمان، فلسفه غیبت و وظایف شیعیان در دوران غیبت، آسیب‌شناسی اهداف امام زمان علیه السلام و عناوینی دیگر، مسائلی هستند که در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

یادداشت مرتبط با موضوع

طلبه ارجمند: مبین داداشی

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى (آیه ۳۹ سوره مبارکه نجم)
در رابطه با شخصیت معنوی آیت الله مصباح رحمته الله علیه همین بس که حضرت آقا رحمته الله علیه فرمودند: تمام توفیقات آقای مصباح برای پاک‌سازی دوران کودکی و جوانی‌شان بوده؛ همین مطلب را در رابطه حضرت آیت الله بهجت رحمته الله علیه نیز فرموده بودند.

اما با این حال که حضرت استاد به چهره‌ی معنوی شناخته می‌شدند نباید چهره‌ی پرطمطراق علمی ایشان را نادیده گرفت. آقای مصباح رحمته الله علیه هم از آن شخصیت‌هاست که زندگی‌شان را فی سبیل الله جهاد کردند. می‌فرمودند که یکی در یک زمان وظیفه‌اش این بوده که سلاح دست بگیرند و فی سبیل الله جهاد کند. یکی هم وظیفه‌اش این است که علم به دست بیاورد تا از دین محافظت کند. یکی سلاحش تفنگ و دیگری سلاحش کتاب؛ نتیجه‌ای که هر دو می‌گیرند جز به تلاش نیست. اگر شخصیتی که در معرکه‌ی نبرد است تلاش کند و از مال و ثروت و قدرت و زندگی خود بزند پیروز می‌شود، آن یکی هم اگر از مال و ثروت و قدرت و شهرت و محبوبیت و دنیای خود بزند به هدف خود می‌رسد و پیروز می‌شود. به این رسیدیم که علامه‌ی مصباح رحمته الله علیه بسیار تلاش می‌کردند. از همان اوایل طلبگی‌شان بسیار کوشا بودند. همان سخنی که حضرت آقا برای علما می‌فرمودند که ایشان خیلی تلاش می‌کردند از زمان و وقت خود می‌زدند و برای تبلیغ می‌گذاشتند. اگر بخواهیم کمی از زندگی‌نامه استاد صحبت کنیم به این متون می‌رسیم:

آیت الله محمدتقی مصباح یزدی رحمته الله علیه، ۱۱ بهمن ماه ۱۳۱۳ در خانواده‌ای متدین و مذهبی در شهر یزد به دنیا آمدند. زندگی پدر و مادر استاد در منزل میراثی مادری‌شان با سختی بسیار می‌گذرانند. مادر با کمک خواهرنشان، در خانه جوراب می‌بافتند تا پدر برای گذراندن زندگی، جوراب‌ها را در مغازه بفروشد. این شغل بسیار کم درآمد بود به طوری که پدر مجبور می‌شدند هر از چند وقت مبلغی قرض کنند تا به کارش سامان دوباره دهد. با وجود همه سختی‌ها این خانواده مذهبی و شیفته اهل بیت علیهم السلام در دوران خفت بار حکومت رضا شاه، که برپا کردن مراسم عزاداری مطلقاً ممنوع بود، شب‌های محرم در زیرزمین منزل، مجلس توسل و عزاداری برقرار می‌کردند. استاد برای کسب دانش و معرفت بیشتر راهی دبستان گردید. او چنان مشتاق دانستن بود که همه ساله در امتحانات پایانی، شاگرد ممتاز مدرسه شناخته می‌شد و همین امر موجب محبوبیت او نزد مدیر و معلمان مدرسه گشته بود. اما محمدتقی آرزویی دیگر داشت. او تنها به تحصیل علوم دینی و کسب معارف الهی می‌اندیشید، و بر همین اساس بود که در انشای کلاس چهارم نوشت می‌خواهد به نجف برود و درس دینی بخواند. این انشا آموزگار و هم‌شاگردی‌های محمدتقی را شگفت زده کرد. استاد نوجوان بود که در سال ۱۳۲۵ وارد حوزه علمیه یزد شد. او در یکی از حجره‌های مدرسه شفیعیه واقع در میدان خان ساکن شد و بی‌اعتنا به وضع نابسامان حوزه و مخروبه بودن مدارس و حجره‌ها، و نیز فقدان استاد و برنامه درسی منظم، چنان به درس و بحث و مطالعه اهتمام ورزید که در مدت چهار سال، تمام مقدمات و سطوح متوسطه را تا رسائل و مکاسب، با تحقیق و جدیت فوق‌العاده‌ای به پایان برد. حال آنکه گذراندن این مدارج، به طور معمول حدود هشت سال زمان می‌طلبد.

محمدتقی، همچنین در کنار دروس رسمی حوزه، با انگیزه علم دوستی و حقیقت‌جویی، برخی علوم روز از قبیل فیزیک، شیمی، فیزیولوژی و زبان فرانسه را نزد روحانی فرهیخته‌ای به نام «محقق‌ی رشتی» که بعدها از سوی مرحوم آیت الله بروجردی رحمته الله علیه به آلمان اعزام شد، می‌آموخت.

یک بحث جالبی را خوب است مطرح کنم که بعضاً نشنیده‌اند: آیت الله بهجت رحمته الله علیه می‌فرمودند: بروید از آقای مصباح یزدی بخواهید برایتان درس اخلاق بگویند. شیخ محمد تقی جوان آن سال‌ها با آیت الله محمد تقی بهجت رحمته الله علیه آشنا شد. این آشنایی زمینه ارتباط و علاقه هر چه بیشتر استاد و شاگرد را فراهم ساخت و رفته رفته استاد نیز به استعداد و نبوغ علمی و اخلاقی شاگرد خود پی برد. بی‌جهت نبود که قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، وقتی عده‌ای از بازاریان قم خدمت آیت الله بهجت رحمته الله علیه آمده و از ایشان درخواست کرده بودند که خودشان یا یک نفر از روحانیون مورد تأیید شان یک درس اخلاق برگزار نمایند، آیت الله بهجت رحمته الله علیه فرموده بودند: «جناب آقای مصباح یزدی در این زمینه مورد تأیید من است. بروید از ایشان بخواهید و من هم از ایشان می‌خواهم که درس اخلاق را بیان کنند.»

سرانجام در ۱۲ دی ماه ۱۳۹۹ پس از عمری مجاهدت علمی و فرهنگی، آیت الله محمدتقی مصباح یزدی در سن ۸۶ سالگی پس از تحمل دوره‌ای بیماری دارفانی را وداع گفت.

کلام مختصر

محمد طاهر فتاحی:

کمال ابعاد انسان جامع کامل حوزوی، با چاشنی خلاقیت و ابتکار در جهاد تبیین و عرصه‌ی مبارزه.

#علامه-مصباح
#کمال-ابعاد

مبین داداشی:

حضرت آقا رحمته الله علیه فرمودند که آقای مصباح رحمته الله علیه هر چه دارند از جوانی‌شان است؛ جوانی پاک و استاد دیده در حدی که آیت الله بهجت رحمته الله علیه در دوران جوانی ایشان می‌فرمودند از آقای مصباح بخواهید به شما درس اخلاق بدهد.

«در جوانی پاک بودن شیوه‌ی پیغمبری است
ورنه هر گبری به پیری می‌شود پرهیزکار»

#علامه-مصباح
#آیت-الله-بهجت
#مقام-معظم-رهبری

محمد هادی رفیعی:

در بیانات مقام معظم رهبری رحمته الله علیه درباره آیت الله مصباح یزدی رحمته الله علیه تعبیر مختلف و جالبی وجود دارد که یکی از برجسته‌ترین آن‌ها این تعبیر است: آقای مصباح در این زمانه خلأ نبود شهید بهشتی و شهید مطهری را پر کرده‌اند.

#علامه-مصباح
#مطیع-ولایت

محمد مهدی بیک محمدی:

انسجام فکری از برجستگی‌های آیت الله مصباح رحمته الله علیه در حوزه اندیشه است.

#علامه-مصباح
#عالم-بصیر

سید علی افضلی:

طبق گفته رهبر عزیزمان، آیت الله مصباح یزدی رحمته الله علیه فقیه و حکیم مجاهد بودند.

#علامه-مصباح
#فقیه-و-حکیم-مجاهد

برنامه های حوزه

کلمات کامل
سخنرانی و قرائت دعای پرفیض کمال

حجت الاسلام والمسلمین
محمد زین‌الدین

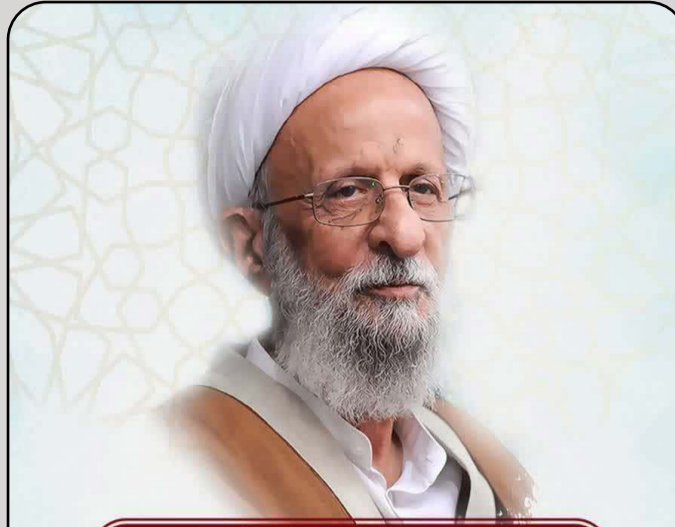
شب‌های جمعه، ۲ ساعت قبل از اذان صبح
خیابان مصطفی خمینی، کوچه سید اسماعیل دوم، بازار چهل تن، کوچه برادران بیری

مسجد امین‌الدوله، مسجد شب‌زنده‌دارها

پایان آیت‌الله‌ها
روز شنبه ۱۳۹۹

گزارش تصویری مراسم بزرگداشت علامه مصباح یزدی

حجة الله عليه

مراسم بزرگداشت آیت الله مصباح

سخنران

آیت الله تحریری

یکشنبه ۱۱ دی ماه، ساعت ۹ الی ۱۰

خیابان مصطفی خمینی، کوچه سید اسماعیل دوم
بازار چهل تن، کوچه برادران نیری
(مسجد امین الدوله)

حوزه علمیه آیت الله حق شناس

یکشنبه، یازدهم دی ماه ۱۴۰۱
مراسم بزرگداشت آیت الله مصباح
حوزه علمیه آیت الله حق شناس

یکشنبه، یازدهم دی ماه ۱۴۰۱
مراسم بزرگداشت آیت الله مصباح
حوزه علمیه آیت الله حق شناس

آلبوم تصاویر

